

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓH. V. T. T. A. L.:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

A magyar állameszme.

— május 4.

Szálló ige lesz újabb időben a nemzeti gondolat. Nem magyarázom a szót, mert a hazalegkiválóbb politikusai bocsátották ki e szelid galambot, mely bár, annyi özöntől sanyargatott földünk minden ajku lakosára egyszer valahára már szebb, jobb jövőt teremtő, tettekben nyilatkozó erővé, hatalommá válnék, hogy ne lenne többé ahány nyelv, annyifelé huzás a hazában, mely miatt nem lehet az állampolgárok jóléte, haladása érdekében kifejtteni a haza földjében, fekvésében, levegőjében kínáló drága kincseket.

Azt hiszem, hogy végeredményében a nemzeti gondolatnak is az állampolgárok jóléte a célja. Ez a célja a magyar állameszmenek szintén. En megmaradok a régi nemzeti gondolat: a magyar állameszme kifejezése mellett. Ettől mint hatalmas eszköztől várom Magyarország felvirágzását, földje, fekvése, levegője kínáló, drága kincsei kiaknázásával az állampolgárok jólétére.

Magyar állameszme! hatalmas

eszköz minden különböző nyelvet beszélő, bármely hitet valló állampolgárra egyéni erőinek, tehetségeinek kifejtése s boldogulására ehon határain belül, mert ha nem ez lesz itt az uralkodó, ha teljesülnének a széthúzó nemzetiségek vágyai csak pár évtized tartamára is, népvándorlást temetővé lenne ismét a négy folyó messze a Kárpátok koszorúja által övezett föld.

2000. év történetére mutatok vissza! Aki tudja, hogy „a történelem az emberek és idők képe” — bármily vágyai, tervei lennének is faja tekintetben, ki kell, hogy vonja az elmúlt századok eseményeiből azt a tanúságot: Isten rendelte a földre a magyar népet, hogy ebből a szétszakadozott, a népvándorlásban annyi vérrel áztatott földből egységes országot, államot alkossanak, hogy a magyar föld gazdag tartalmának, drága kincsének megfelelőleg boldog megelégedésben éljenek itt a különböző népfajok földmivé- lés, ipar, kereskedelem, tudomány foglalkozva, amit a magyarok bejövetele előtt elérni nem tudtak.

Mert mi volt e földön? Talán megállapodott állam, mint ezer év óta s mint ma? — melynek népei

békés életet éltek; oh nem! ez a föld véres harcok, rettentő küzdelmek színtere volt; ezen a földön tombolt a népvándorlás vészes fergetege; itt csaptak össze annak adatai, maguk alá temetve a rövidebb vagy hosszabb ideig itt lakott népeket.

Nyissuk csak meg a történetet. A haza minden faju népe el kell ismerje, amit a nagy világ minden e tárggyal foglalkozó tudósai tanítanak. Ne legyen az bezárt kriptá, mely körül csak találgatva járnak e haza lakosai. Ne törjük fel szentségtelen kezekkel; mert faji akarhatnáságokat megfojtó levegő törhet onnan elő. Nyissuk fel hát jót akaró, barátságos kézzel, sőt ha temető is már az a történet, az a mult, ültessünk abba nemes gyümölcsöt: békét, egyetértést, jólétet termő fát.

Végre is nem lehet erkölcsi bűnhődés, lakolás nélkül meríteni mindig és újból népbolondító adatokat, melyek megtevesztve az elméket, bizonyos üres álmadozások érdekében, megromtják azokat, kiknek szólnak s romlást okoznak azoknak is, kik ellen kiáltanak világ szerint tova. A sok üszök do-

Szoyer Ilonka Debreczenben.

A primadonna háborúsághoz szoktatott budapesti publikum közt minden színpadi csillagnak képződik saját különpartja. Ezek aztán hajba kapnak egymással (pedig sok kopasz is van köztük) ad majorem primadonnae gloriam. Itt Küry-pár, ott Fedák-párt. Sőt a Küry-párt egyidőben egy elhatalmasodott, hogy más primadonnák felett valóságos kúriai bíraskodást gyakorolt.

Ez a furcsa háboru aztán átesapott a mindent utánzó, mindent bevevő jó vidékre is. Amint egy csillag nagykegyesen leszáll a vidéki színpad egére, rögtön hivatalosan kilór az illető csillagról elnevezett lár. Pártgyűlés és szervezkedés nélkül megalakul a párt és megindul a flotha harc.

Csak egyetlen egy primadonna van Magyarországon, akinek nincs pártja, de nincs párja sem. Ez a pártonkívüli primadonna pedig a legedesebb, legkecsesebb és legtehetségesebb. Eppen ezért nem képződött külön pártja, mert kivétel nélkül mindenki híve. Hivatalos lár nélkül nagyon megszereti akár férfi, akár nő, akár fiatal, akár öreg, amint meglátja az ő üde, bájos, mosolygó babaarcát, meghallja az ő szív-

hez szóló ezüsthangját, megismeri az ő magas énekművészetét és átérzi az ő elbűvölő kellemességét.

Ez a kivétel a magyar színházi közéletben, ez a pártatlan és pártatlan művészi nagyság: Szoyer Ilonka.

Itt Debreczenben rengett a bölcsője mintegy két évtized előtt. De nemcsak a magyarok Istene áldotta meg két jóságos kézzel, mindennel, amit szépet, jót és nemest csak egy földi halandó lényre pazarolhatott. A régi jó mythologiai világból is ellátogatott hozzá egy pár jóhírű istennő és letette bölcsőjébe ajándékát. Vénus hozott neki szépséget, Minerva szellemet, Amor pajzán vidámságot. A Muzsák küldöttéleg tisztelegtek és letették ajándékukat, a hangot, a zenei érzéket, a művészi izlést és az alkotási tehetséget.

De a legkedvesebb és a mai korban legértékesebb ajándékot Juno hozta el neki. Ez az nagy kitüntetés, mert Juno ajándékával ugyancsak fukarkodni szokott.

Elhozta neki azt a bíres övet, amelynek varázsereje ellenállhatatlan mindenkire. Az övet, amely bájjosságot ad, amely nélkül a szépség is üres.

Hoffman meséivel hármas női főszerepét várták a debreczeniek tegnap este a művésznőtől. De a vasuti sztrájk miatt nyolcz napig a fővárosban rekedt tenoristánk itthon is rekedt. Így hát a kiváló koloratúrművész átcsapott a szubrett pályára és bemutatta magát, mint Bob herczeg.

Ez a kis kópé soha olyan kedves, olyan bájos, olyan graciosus nem volt, mint tegnap, amikor Szoyer Ilonka kölcsönöteneki arczocskáját, pajzánságát, és hangját. Na meg az ő igazi spezialitását: a diszkreziót. Menyri igaz művészet, mennyi finom izlés rejlik abban a keresetlen természetességben, amely kerül minden külsőséget, minden hátszajhászságot és onnan belülről, a szívből, a lélekből a művészet tiszta, nemes eszközeivel dolgozik.

Ahol Szoyer Ilonka jár (és jár mindenütt az országban, mert a közönség kívánja, a direktorok keresik), ott fakad a virág, harsog az éljenzés, tombol a taps.

Nos hát, éljenzés itt is harsogott, taps itt is tombolt, de virág nem fakadt.

A magyar művészet legtündöklőbb csillagának fényére sz nem vethet homályt, hogy éppen szülővárosának virágos kertjei kiszáradtak.

Mérő Béla.

Tavaszi ruhák tisztítását

kifosztalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafőtő és vegyeszeti tisztító intézete

DEBRECZEN, Széchenyi-utca 42-dik szám.

bálásnak utoljára égés lesz a vége, mely pedig sokszor megemésztette azt is, aki meggondolatlanul, vagy pedig gonosz eltökéltséggel dobta.

A történelem hatalmas gyógyszer, mely lázat szüntet; a kimeredt láb után áldásosan működhetik a szervezet. Hatalmas nemzeti gondolatot hoztak magukkal a vér szerződés hat pontjában, melynek csak alkalmas tér kellett, hogy testet öltön a magyar állameszme. Az Ige testté lett, midőn a Kárpátokon átlépve, meggyőződtek, hogy oly édes itt a fü, mint az elhagyott ősi honban s oly jó a Duna vize, mint minő a Doné. „Hazát kívánt, hazáért vert szívük“, határoztak:

Az elmúlt századoknak 1000 évnél hosszabb időnek zürjéből, melybe annyi népfaj veszett, a népek sorsát intéző Gondviselés a magyarok által parancsolt kibontakozást.

„Itt élned, halnod kell!“

Magyar állameszmévé lesz a magyar nemzeti gondolat. És ez e föld zürzavaros történetének természetes folyománya volt. Ennek így kellett lenni. Ha másként lehetett volna, miért nem lett? Hisz volt idő a Krisztus urunk előtti V-ik századtól, tehát 1400 éven át, tengernyi itt átvonult, lakott népeknek reányomni e földre bélyegüket, alkalom is volt teméntelen, miért nem lesz 1000 esztendő hazájává egyiknek sem? mert hiányzott náluk az, ami magyarnak megszerzte, megtartotta: a vitézség, a nyelvézés, böleség, erős jogérzet.

Pedig megpróbálta itt államot alkotni két hatalom is: a római és germán.

A magyar állameszme hatalmas szülőlt volt, ezer éven át többé-kevésbé erős férfivá nőtte ki magát, még ma sem roskadozó aggastyán s az én lelkemben ezt teszi, egy egységes, osztatlan, független magyar nemzeti állammá a négy folyó mentén a Kárpátok koszoruján belül.

Rendőrség vagy csendőrség?

május 4.

A szervezési szabályzatot dolgozó bizottságnak mondhatni az adóügyszály, de főleg a rendőrség újja szervezése ad kemény munkát. Laikus ember előtt egy olyan testületnek, mint városi rendőrségünk újja szervezése: nem nagy gondot adó munka; de olyan ember előtt, ki ismeri ezen kérdésnek minden oldalát, oly bonyolult helyzetnek tűnik fel, melyet tisztázni ok- és észszerűen megoldani: nem kis feladat.

Közelmúltban egyik helyi lap a városi csendőrség felállításának eszméjét vetette felszínre. — No hát ez, szerintem, nem volt aktuális.

Itz városunkban — legalább is addig, míg e város polgársága falusi nivóra nem jut — kivihetetlen, illetve megakadályozandó újítás. Összehasonlítva városunk majd nem szin magyar, békés lakossága a nagyobb vidéki városok vegyes népségével (hol városi csendőrségről még nem is álmodnak) — arra a következtetésre kell, hogy

jussunk, miszerint Debreczenben a rendőrség is tud rendet csinálni, vagy- és életbiztonság felett örködni, ha az úgy van szervezve, hogy a lakosság műveltségével, szóval a kor kívánalmaival egy szinten áll.

Először is — mielőtt a valódi okra rátérnék — Debreczenhez illő rendőrségi palotáról kell gondoskodnunk, (ha mindjárt fillérjével rakjuk is össze), — mert újja szervezendő rendőrségünk a mai falusi épületekben: ócskává válik. Nem ismerek egyetlen vidéki várost, hol olyan zig-zugos helyekben nyomorogna a legnehezebb hivatást teljesítő testület, mint Debreczenben. Sehol sincsenek úgy szétszórva egyes rendőrségi ügyosztályok, mint nálunk. Tehát míg ház nincs, hova az új lakókat elszállásoljuk, addig ne gondolkozzunk rendőrségünknek nagy városhoz illő újja szervezéséről.

Másodszor: keressük az igaz bajt.

Városunk belterületén a rendőrség, külterületén a csendőrség végzi a közbiztonságitteendőket. Hogy hol van nagyobb rend, illetve közbiztonság: a városban-e, vagy a külterületen, azt megítélni a „Szabadság“ vezérezikk írója is csak úgy tudná, ha nem csak a város bel-, hanem a külterületen is többször megfordulna. Egyoldalú itéletet mondani rendőrségünk felett tehát nem szabad. Azt egyébként, hogy rendőrségünk szervezetileg beteges: én sem tagadom, de nem szenved agóniában, hogy ezt életre keitenni ne lehessen, hogy mi nálunk már csak a csendőrség a megváltás. Ezt tagadom. Az a csendőr sem külön ember, mint az a rendőr. (Nem szólok holmi nyugdíjra megérett öreg harcosról) a különbség kettő között az, hogy az egyik akkor ránt-hat kardot, (magyarul beszélek) ha már léket ütöttek a fején, míg a másik egy nád-pálcza ütésre szurhat és löhet. Ugy-e bár nagy különbség?

Laikus ember tehát az, ki holmi sztrájkoló tömeg szétveréséről itélve a rendőrségi intézmény felett pálcázát tör.

Székesfővárosunk 500,000 lakosságát nem csendőrség, hanem rendőrség őrzi. Ott nem csak ablakot vernek be, ha tüntetés van, hanem koponyákat is s azért a rendőrség megállja a helyét, lefőzve csendőrséget, katonaságot. Igaz, hogy a fővárosi rendőrség mint szervezetlen nyugszik, mert ott tudatában vannak annak, hogy pénz nélkül semmire sem lehet menni, hogy a rendőrségi intézményt emberségesen fizetett és öntudatos emberekből kell összeállítani.

Nálunk nagy hiba az, hogy — eltekintve városi hivataloktól — a rendőrségi tisztviselőkar sincs sem fizetésileg, sem munkakörileg rendezve. Hol van az divatban, hogy irodai teendőket iskolátlan rendőrökre bízzák s hogy napidíjas irnokok végeznek olyan funkciókat, melyeket másutt nyugdíj jogosultsággal bíró emberek teljesítenek. Sehol! Fővárosunkban a legutolsó másoló napidíjasnak megvan szabva munkaköre, biztosítva tisztességes megélhetési módja, előmenetela, nyugdíjképessége s a legutolsó kézbesítő rendőrtől megkívánják a kellő iskolázottságot és műveltséget s nem alkalmazzák véglegesen azonnal, hanem igen erős próbára teszik, mielőtt véglegesen felveszik abba a testületbe, hova ekeszarva mellett felnőtt, vagy bukott szatós stb. elemek nem valók, mert egy ilyen tiz jónak az értékét teszi tönkre.

Ami rendőrségünket egyszerre újja szervezni lehetetlenség. Lehetetlenség azért, mert nyugdíjba küldeni a nyugdíj jogosultakat: képtelenség, tönkre tenné a nyugdíj alapot; a nem nyugdíjképeseket pedig egyszerűen elcsapni: szivtelenség volna. Ezért mondom én, hogy rendőrségünk újja szervezése a legkeményebb dió. Ezt a kérdést fokozatosan lehet megoldani.

Nevezetesen: már most ki kell szemelni azon erőket, kik a jövő rendőrségünk alkatrészei lennének s akik értelmiség vagy testi épség tekintetében nem felelnek meg a célznak, fokozatosan áthelyezendők más hivatalokba, vagy a nyugdíjra mindenképen megéretteteket nyugdíjazni.

Rendőrségünk legénysége között számos olyan rokkant vagy értelmileg nem odavalókat találunk, kik a városházánál vagy más hivataloknál a kézbesítői teendőket elvégezhetnék. Ellenben a városi hajduk között túlyomólag olyan derék és értelmes ajtónállók találunk, kik a rendőrség legénységei között megbecsülendő erőkné bizonyulnának.

Ha tehát a kicserélések, nyugdíjazások és új felvételek ok és észszerűen történének, pár év alatt rendőrségünk új anyagot nyerne, szóval újja lenne szervezete. Ha pedig már az anyag megvan, ahhoz értő mestereknek csak a forma csinálás a teendőjük, sőt az sem, mert forma van: ott a fővárosi rendőrség, mely a következő egyszerű feltételeken nyugszik:

Tisztviselőtl, közrendőrtől iskolázottság, józan élet és kellő műveltség kívánatik meg.

Öntudatos, értelmes emberhez illő fizetés.

Fegyvelmezetség a legkisebb dolgokig kiterjedőleg.

Munka beosztás, azaz az egész intézmény egy tervszerűleg kidolgozott térkép, melyen jelölve van a legkisebb alkatrész hivatása is.

Szerintem rendőrségünk újja szervezése a fentiek szerint vihető ki, amennyiben ezt a kérdést ripp-ropp megoldani: főre munka lenne. Minden tekintetben fővárosunk rendőrsége legyen az irányadó és mindenké felett tegyük le a vaskalapot, mert ehhez a munkához először pénz, másodsor pénz és harmadsor is pénz kell.

Mielőtt cikkemet befejezném, dióhéjba szoritva felemlíteni jónak tartom a következőket. Nevezetesen mit tartok én a rendőrségnél életbe léptetendő fegyvelmezetségről: Először is a falusiak számára hagyni a rendőrségnél otthonra talált pajtáskodást. Kell, hogy a közrendőr tisztelettel nézzen a felügyelőjére, felügyelő biztosára, biztos a fogalmazójára és így tovább. Másodsor az utozára kirendelt rendőrt ne magázza a legutolsó éjjeli pillangó is, annyival inkább ne igyék pertut egy talgyással. Tisztelje a legutolsó napszámot is, de tiz házas zivis előtt se szalutálgasson hordár módra, hanem kérdés és felelet ilyen legyen köztük: — Merre lakik N. N.? — Arra tessék menni — és pontum.

Másodsorban: nagy súly fektetendő rendőrségünknel a józan életre. Szerintem csak a józan életű ember a megbízható és öntudatos munkás. A kidolgozandó új rendőrségi szervezeti szabályzatba szigorú \$-okat kell felvenni ezt illetőleg, mert ez is egyik főpontja a fegyvelmezetségnek.

Harmadsor ki kell ölni, pláne rendőrlégénységünk lelkéből azt a tudatot, hogy ő, ha feljeleni N. N. háztulajdonost, vagy N. N. hivatalnok urat, hát ki van téve esetleg az elcsapatásnak. Hivatalos kötelessége teljesítése közben ne száz főnök, hanem egy lebegjen szeme előtt annak a szegény embernek, mert nem tagadhatjuk, minálunk még mind a mai napig tenyészik az a régi rendszer, hogy egy rendőr, vagy mondjuk kisebb hivatalnok ha nem idejében emel kalapot egyik-másik befolyásos embernek, ki van téve annak, hogy vagy választásnál, vagy egyéb uton megkapja a fricskát. Ezért tetszik aztán sokaknak a csendőrségnek nyugodt, imponáló, szintén sokakra nézve bosszantó öntudatos fellépése, mert a legutolsó csendőr is fel van világosítva arról, hogy másnak reád nézve befolyása nincs: csak az igazságnak. Ha senkit nem tekintve keresed és szolgálod az igazságot, kenyered, előmenetel biztositva, mert ott, hol sorsodat intézik, belátnak a telked mélyébe, ismerik értékedet, szemébe mosolyoghatsz a világ szegényének és gazdagának, de ha részrehajló vagy, a lovászoddal kötötetnek guzsba.

Fődolgoz, hogy fegyvelmezett rendőrségünk legyen, melyet a közönség semmiféle rétege ne befolyásolhasson, de amely rendőrség tisztességes fizetésben is részesüljön,

mert anyagi gondokkal küzdő, elégedetlen emberek között fegyelmességet fenntartani, szoriatem, nem lehet.

Legközelebb rendőrségünk ügyosztályának munkaköréről, azoknak szervileg egymáshoz szorosabb kapcsolásáról, egyszerűsítéséről is említést fogok tenni, mert a mai állapot fentieket illetőleg is teljesen megérett az újjá születésre.

Ifj. Sz. I.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Elekezió. Folyó hónap 14-én, szombaton lesz a főiskolán a pünkösdi elekezió. Ekkor döntenek el, hogy ki-ki hol fogja hirdetni az Igét a pünkösdi ünnepek alatt.

A kollégiumi ifjuság köréből. Kollégiumunknak ifjusága szeretett kincse volt mindig, nemcsak Debreczen városának, de a környékbeli városoknak sőt egész egyházkerületünknek is, hiszen még az épület is „a jótévedő adományából” épült fel annak idejében. És ki tudná elosorolni a szeretet amaz ezer és ezer megnyilatkozását, amelyet a nemes szívek és jótékony lelkek vagy egyes városok az idők folyamán tanusítottak. A többek között régi idő óta szokásban van, hogy négy Hajdu város, úgymint: Hajdusoboszló, Hajduböszörmény, Hajdunánás és Hajdúhadház a főiskolai ifjuság vezetőjét, a kollégium széniorát maga körébe meghívja s őt külföldi tanulmányutjára segítségével látja el. Kollégiumunknak jelenlegi széniora Harsányi Pál, Baja Mihály hittanhallgatóval fogja megtenni az első szénior vizitét Hajdúhadház városában május 8-án, míg a többi városokat június hónapban látogatják meg. A terv szerint Hajdusoboszlóra a szénior Német Vincze esküfölgyelővel jun. 12-én megy.

Hittanhallgatók versenye. A hittanszaki önképző társulat ma este nyolczadik órákor a IV. számú akadémiai teremben versenyimádkozó ülést tart. A versenyben mintegy 12 hittanhallgató vesz részt. Szombaton, 7-én délután 3 órákor a IV. számú teremben vitatkozó ülést tartanak, melyen a tanári kar is jelen lesz. Mindkét ülésen vendégeket is szívesen látnak.

SZINHÁZ.

Műsor:

Szerda, Szoyer Ilonka vendégfelléptével „A” szünetben, rendes helyárrakkal Bob herceget, operett.

Csütörtök, Szoyer Ilonka vendégfelléptével „B” szünetben, rendes helyárrakkal Nebántsvirág, operett.

Péntek, Szoyer Ilonka bucsufelléptével, általános bérletszünetben, rendes helyárrakkal Denevér, operett.

Szombat, először: Rejtett boldogság zinnmű.

Vasárnap délután, Egyenlőség fantázia. Vasárnap este, Liliom Klári, népszínmű.

Csige Ilonka meghalt.

Gyász van a színháznál, Csige Ilonka meghalt. Virágjában tört le egy fiatal élet, a melytől még oly sokat vártunk. Szép tehetsége előttünk nőtt, fejlődött s mi a legszebb reményekkel néztük izmo-

sodását. Szerettük mert törekedett, mert lelkesedéssel hódolt hivatásának.

Most haláláról kell beszámolnunk. A vidám csicsergő naiva nincs többé. Színpadi játékaikat a hideg enyészlet váltotta fel. Ravatalán nyugszik és a közönség tapsai helyett néma csend veszi körül. Alig volt beteg. Néhány hete csak, hogy itt járt közöttünk. S mi nem gondoltuk akkor, hogy nem látjuk többé viszont.

A „Menyecskék” kedves Márikája, aki oly meghatóan haldokolt a színpadon, ime komolyan folytatta a játékot a festett falakon kívül.

Az ő kedves közönsége szeretettel fogja megőrizni emlékét.

Legyen pihenése csendes.

*

Csige Ilonka 1884-ben született. Atyja, Csige Lajos fővárosi baritonista, akinek már nagyapja is színész volt. Ilonka nem végzett akadémiát; természetes, igazi színésznő volt ő, aki maga alkot és magatörte uton tud csak haladni. Tizenhétéves volt, mikor Szabadkán először fellépett. Egy év alatt erő lett belőle s Makó Lajos már mint kész színésznőt szerződtette társulatahoz. Debreczenben nagyon szerették a mindig vidám kis naivát, aki nővéreinek, Hahnel Arankának az oldalán készült gondosan minden felléptére. Néhány Sardou-darabban, meg a Scribe ideges nőinek ábrázolásával mutatta meg, hogy nagyokra termett. Legnagyobb sikerét a Menyecskék második felvonásában aratta, a haldoklás utján járó Márika szerepében. Azóta nem is játszott új szerepet; csak ezt a legújabbat, ezt a borzasztót, amelylyel nagyon elkésztett, nagyon szomorúvá tett mindannyiunkat.

Pár hét előtt olvastuk csak a színlapon, hogy beteg. Azt hittük, amolyan mulókor csupán betegsége. Nem az volt. Allapota annyira rosszra fordult, hogy hashártyagyulladásba esett. Két hét előtt édesanyja Kolozsvárra, a klinikára vitte. Orvosai nem menthették meg. Tegnap délután meghalt. Temetése holnap lesz.

A debreczeni színtársulat, Makó igazgató s több család részvétlélviretint intéztek a gyászoló családhoz. A színtársulat koszorúját küldöttség fogja lehelyezni a koporsóra. A társulat külön gyászjelentést is ad ki a mai nap folyamán.

Szoyer Ilonka mint Bob herceget. Szoyer Ilonka az Operaház aranyhaju kedvence eljátszotta nekünk az agyoncsépelet Bob herceget. S mi, akik annyiszor láttuk végig sétálni a pajkos királyfit a színpadon, ámúva fedeztünk fel valamit, amit eddig még nem láttunk. Azt, hogy a kikapós György szerepét nemcsak elkedveskedni lehet, hanem elénekelni is. Szinte újak, becsesek lettek előttünk a Szoyer Ilonka ajkáról az elkoptatott melódiák. Az ő nagy énekművészete megmutatta a „Bob herceget”-ben az operettet. Az első csókról szóló dal, mely már rég az utca köztulajdonává vált, csodás előadásában a szívünkhöz férközött. Ugy itt trilláiban, mint a szerenádba beszótt staccatóiban perfekt technikáját csillogtatta. A borsdában kristálytisza magas d-jét háromszor kívánta hallani a közönség. Játékában azt a régi nemes stílt láttuk, amelyet a magyar operett színpadon egyedül Hegyi Aranka képvisel. Kerüli az olcsó hatásokat az orfeumi fogásokat és mégis az agyonjátszott darabban nem egy új és eredeti pointot mutatott. Talán a hirtelen darabváltozásnak tulajdonítható, hogy a közönség közepes számmal jelent meg. Akik ott voltak lelkesedtek a távollevőkért is. Ezeknek a legjobb meggyőződéssel tanácsoljuk, hogy a mai előadást el ne mulasszák. A többi szereplők a régi jók. (D. I. dr.)

Színházi hírek. Szerdán lép fel másodszer Szoyer Ilonka a „Bob herceget” című operettben.

Csütörtökön a „Nebántsvirág” című énekes zinnmű kerüli színre Szoyer Ilonka vendégfelléptével.

A társulat drámai személyzete szorgalmasan tart színpadi próbákat Sudermann Hermann 3 felvonásos zinnművéből, melynek a címe „Rejtett boldogság”. A zinnmű főbb szerepeit Jeszenszky Irén, Menszáros Margit, Püspöky Rózi, Csiky László, Pataky Béla, Iványi Antal, Szilágyi Aladár, Szabó Gyulus és Szabó Böske játszóák. A zinnműnek szombaton lesz a premierje.

A kertész levele.

Egy fucsosba ment eljegyzés története.

— május 4.

Városszerte sokat beszélnek most arról az eljegyzésről, amit — nem tartottak meg. Akadályok jöttek közbe s ezek között legnagyobb volt egy kertész levele. Azt mondják, ez volt tulajdonképeni oka annak, hogy a közfögot nem lehetett megtartani. A dolog a következőképpen történt:

Meg akart nőülni az a fiatal ur, akit az egész városban a legkisebb gyerek is kitünően ismer. Elegánsan jár s arról nevezetes, hogy a színésznőknek tucatszámra küldi a szebbnél-szebb virágcsokrokat. A fiatal ember végtére is belátta, hogy vagy megnősül, vagy csödbe kerül. Inkább az első áldozatra szánta el magát és ki is választott már egy csinos kis leányt, aki szép is volt, azonfelül pedig a legfőbb kelék sem hiányzott nála: az apja dús gazdag ember. A kisasszonykával hamar rendbejött, de a papának ellenvetései voltak.

— Sok mindent hallottam a fiuról; azt is, hogy egy kertésznek csokrok miatt több ezer forinttal tartozik.

— Ah, hisz sok mindent beszélnek, de a világ mindig hazudik, — mondta a leány, aki nagyon szeretett volna a szóban forgó ifju felesége lenni.

A papa végre is beleegyezett és már csak napok kérdése volt, hogy megtartsák az eljegyzést. Az ünnepség előtt néhány nappal virágcsokrokkal akarta meglepni jóvendőbeli kis feleségét. Elküldött udvari kerítéséhez és gyönyörű nagy csokrot rendelt nála. A levélben azt írta, hogy ez lesz az utolsó rendelése — hitelbe.

A kertész el is készítette a nagy csokrot, amelyet skatulyába téve, a jelzett időre elküldött a fiatal ember lakására. A fiu pedig, úgy ahogy volt, nyomban elvitette a jóvendőbeli menyasszonyához; ott szépen kibontották és az apja is gyönyörködve szemlélte a piros és fehér virágokból összeállított csokrot.

Aztán ki akarták venni a skatulyából, hogy eltegyék — örökre. Amint kiemelték, a papa éles szeme észrevette, hogy a csokor alatt egy levél van. Kihuzta, föltette a pápaszemét és tündöve mondogatta:

— Ugyan mit ír ez a fiu?

Felbontotta és hangosan kezdte olvasni, amint itt következik:

„Tisztelt fiatal ur! Igazán ez már sok, amit Ön velem tesz. Már öt éve csináltatja a csokrokat azoknak a színésznőknek és még mindig nem fizetett egy vörös krajczárt se. Sokkal jobban tenné már, ha valami jóparti után nézne. A számlája ezzel együtt 1039 ft 27 krajczárt tesz ki.

Tisztelettel

X. Y.

műkertész.”

A szigoru papa szépen összehajította a levelet és a csokorral együtt visszaküldte a fiatal embernek. Azután kiadta a jelzőt a leányának:

Leányom, készülődjél, Abbáziába utazunk.

A szervezeti szabályzat módosítása.

— Hét tanácsnok helyett öt tanácsnok. —
— május 4.

A szervezési szabályrendelet módosítására és átdolgozására küldött bizottság serényen folytatja munkálkodását.

Eddigi működéséből kitetszik, hogy a bizottság egészen új alapon szervezi a városi tisztviselői kart és emellett a tisztviselők létszámának apasztását is célul tűzte ki.

Nagyobb munkakörük lesz az egyes tisztviselőknek, de még azt is eredményezi, hogy a tisztviselők fizetésénél évenként nagyobb összegű megtakarítást érnek el.

A bizottság ezideig mindössze négy ízben ülésezett. A szervezeti szabályzat módosítását általánosságban elfogadták és egyes részleteken is tullestek már.

A bizottság letárgyalta a tanács beosztását és ügyrendjét.

A tanács beosztásánál lényeges és nevezetes változás történt.

Ezideig Debreczen városának 6 tanácsnoka volt és az árvaszéki elnök is tanácsnoki címet viselt, úgy, hogy ő volt a hetedik tanácsnok. Minden tanácsnoknak külön ügyosztálya volt, egyedül a főjegyző nem vezetett ügyosztályt.

A legutóbbi tisztújítás alkalmával épen azért, mert a szervezeti szabályzat módosítását mondtotta ki a közgyűlés, őt, illetve az árvaszéki elnökkel 6 tanácsnokot választottak, a hetedik tanácsnoki állást nem töltötték be, mert a főjegyző is ügyosztály, és pedig a jog és pénzügyi dolgok vezetését vállalta magára.

A jelenleg működő bizottság kimondotta, hogy ezután csak 5 tanácsnoka lesz Debreczen városának. A főjegyző tovább vezeti a jog és pénzügyeket, az árvaszéki elnök kizárólag árvaszéki elnök marad, tanácsnoki címe megszűnik és csak 5 tanácsnoki állás marad meg, melyek mindenike jelenleg is be van töltve. A bizottság azt is kimondotta, hogy a főjegyző mellé aljegyzőket oszt be segítségül.

Letárgyalták már az adóügyosztály szervezését is. Itt is lényeges változások történtek. A bizottság az adóügyosztály szervezésére vonatkozólag elfogadta az előadó tanácsnok javaslatát.

A módosítás szerint a személyzet létszámát csökkentik, de a megmaradt személyzet munkaköre nagyobb és helyesebb lesz. Ennek méltánylásául az adóhivatal személyzete nagyobb fizetést kapna, de még így is, a jelenlegi kiadáshoz arányitva, mintegy 8000 koronát takarítana meg a város évenként az adóügyosztály személyzetének fizetésénél.

Legközelebb a polgármesteri, az árvaszéki, számvevői hivatal és a rendőrség szervezésének tárgyalására kerül a sor.

NAPI HIREK.

— **Piacz elhelyezés.** A debreczeni koppasztott szárnyasok, mint liba, rucza, tyúk stb. árusok a Degenfeld-térről elhelyezték áruló helyüket. A koppasztott szárnyasok árusítására kibérelték a Simonffy utcai piaczon a huscsarnokot s mátol kezdve ott árusítanak.

— **Fényes esküvő** lesz holnap csütörtökön délután. Ekkor esküszik örök hűséget Miskolczy Jenő kataszteri felügyelő szép és kedves leányának, Etelka kisasszonynak László Miklósi honvéd huszár-százados. A polgári esküvő délután fél 4 órakor lesz a városháza nagytermében. Oláh Imre anyakönyvvezető vezeti a hivatalos aktust, 4 órakor pedig a helybeli róm. kath. templomban fog egyházi áldásban részesülni a fiatal pár.

— **Hajdúvármegye állandó választmánya** e hó 6-án folytatódagos ülést tart, amelyen a vármegye tavaszi közgyűlésének tárgysorozatát készítik elő.

— **A bűn sulya.** A múlt hónapban a rendőrség pénzhamisításért jelentette fel az ügyészségnek Szabó Mihály lakatosmestert. Azóta egyre izgatott, nyugtalan a pénzhamisító lakatos. Sem éjjele, sem nappala; folyton gyötörte bűnének sulya. Felesége egyre vigasztalta a bűnös férjet, de annak háborgó lelkiismeretét lecsilapítani nem tudta. Tegnap délután végre Garai-utca 14. sz. alatti lakásán halántékon lőtte magát. Ugyanis tegnap délután járt nála az ügyészség embere, hogy a vádiratot kézbesítse. Már az eljárást is lelővéssel fenyegette, de a felesége békítő szavaira csak átvette az iratot. Elolvasta és az abban levő sulyos, de igaz vádak teljesen elkeserítették. Belátta, hogy a börtöntől meg nem menekül. Efeletti elkeseredésében kivette a szekrényből 9 milliméteres forgópisztolyát és azzal halántékon lőtte magát. Mire felesége, két gyermeke és a házbéliek a szobába rohantak, már akkor meghalt. Azonnal értesítették a rendőrséget, honnan egy rendőrorvos egy biztossal érkezett a helyszínre, de már csak a beállott halált konstatálhatták. A szerencsétlen, bűnös ember hulláját a kórház halottas kamarájába szállították, honnan holnap délután fogják eltemetni.

— **A vasutasok pótléka.** Hieronymi kereskedelmi miniszter a Magyar Államvasutak alkalmazottai részére egymillióhatszáz ezer koronát utalványozott ki. Mint most a kormányhoz közelálló forrásból jelentik, ez az összeg rendkívüli pótlék címén fog a vasutasok kezébe jutni. És pedig visszamenő hatálylyal; nyugdíj, adó vagy egyéb illeték levonása nélkül. Az összeg a vasuti fizetésrendezésről szóló javaslat törvényerőre emelkedése után fog kiosztásra kerülni. Arányosan a törvényben foglalt fizetési táblához képest.

— **Az iparos kör választmánya** 8-án vasárnap déltől 10-én Biczó Gyula elnöklété alatt ülést tart, melyen tárgysorozata között néhány, az iparosokra nézve fontos ügy van.

— **Egy kardalasnő életveszélyben.** Szegény Tomcsányi Russi esete ismétlődött meg tegnap este Debreczenben, de — nem olyan szerencsétlen véggel. Tegnap este ugyanis szintársulatunk egyik nőtagjával, Erdélyi Lilivel történt az eset. A Debreczen szálloda 4. számú szobájában lakik. Tegnap este nem jól érezte magát s lefekvés után a gyertyától a függöny meggyuladt s egy pillanat alatt lángban állott a szoba. A

megrémult nő sikoltva ugrott ki az ágyból és segítségért kiáltott. A vendégek és a szállóbeliek összefutottak, de nem tudták a szobába hatolni, mert belülről be volt zárva. Benes hentes törte be az ajtót, a szoba telve volt füsttel, Erdélyi Lili pedig eszméletlenül feküdt a szoba padozatán. A tüzet csakhamar eloltották, orvost hívtak. Burger Péter dr. jelent meg, ki magához térítette Erdélyi Lilit, kinek az ijedségen kívül, mivel a segély idejekorán érkezett, semmi baja sem történt.

— **A számonkérőszék ülése.** A vármegyei számonkérőszék 9-én, hétfőn délután 3 órakor ülést tart, melyen a főispán elnököl.

— **Eljegyzés.** Adler Ignác derecskei lakos eljegyezte Klein Hildát Debreczenből.

— **Ellopták a postaládát.** Sok viszontagságon ment már keresztül a Hatvan-utcai postaláda. Rövid időn belül immár ötödször lopták el. Három ízben az emlékkertben, egyszer pedig egy magános udvar kertjében találták és kiderült, hogy mind a négyszer mulató diákok szedték le a szerencsétlen postaládát. Az éjjel aztán ismét leszedték s mint a rendőrség gyaníttja, ismét mulató becsipett diákok. Isten tudja, melyik diákszobában helyettesíti a postaláda szekrény a dohánytartót.

— **Pótsorozás a megyében.** Holnap délelőtt veszi kezdetét a pótsorozás az egész megyében s valószínűleg holnap véget is ér.

— **Tolvaj vendég.** A Debreczen vendéglőben ebédelt Fehér Jánosné. Az asszony azt hitte, hogy az ebéd árával az étszereket is kifizette. Ebéd után egész nyugodtan, de lehetőleg észrevétlenül szederakta az étszereket. Egyik szemfüles pincér azonban észrevette s mikor ónagysága távozni akart, nyakon csípte s a rendőrségre vitte. Itt persze magyarázott, hogy ő nem akart lopni, himezett-hámozott, az lett a vége, hogy becsukták és illetőségi helyére toloncsolják.

— **Utóállítás.** Holnap reggel 8 órakor a Pavillon laktanyában utóállítás lesz, melyen a főszorozásról elmaradt védkötelesek is megjelenthetnek.

— **Olcsóbb lesz a cukor.** A nyers-cukorpiacok már hosszabb ideje igen szilárd irányzatot követnek s az árak emelkednek, miután megbízható becslések szerint úgy Kuba sziget és egyéb gyarmatok nád-cukortermeleése, mint több európai államnak, főleg Franciaországnak, Belgiumnak és Oroszországnak cukorrépa termesztése jóval kisebb lesz az idén, mint tavaly volt. A finomított cukor ára azonban, mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ írja — a nyers-cukorpiacnak ez a szilárd irányzata eddig nem volt semmiféle hatással s e kiváló szaklap a jövőben sem vár ilyent, sőt biztosra veszi, hogy a finomított árakat megelőbb ismét feljebb kell majd szállítani, minthogy az osztrák finomítók egyenesen rá vannak utalva arra, hogy a magyar piac felé való eladást forszírozzák és a karteljük kebelében mutatkozó differenciákat is aligha sikerül eloszlatniok.

— **Békéltető ülés.** Az ipartestületi békéltető bizottsági ülés tegnap elmaradt, mert a munkaadók és a segédek békéltetés nélkül is kibékültek. Pedig a békéltető bizottság viharos ülés után tudja csak a békét helyreállítani, mert hiszen: ha békét akarsz, esinálj háborút.

— **Katonai kirendeltség Érmihályfalván.** Érmihályfalva környékén az aratósztrájk miatt izgatottak a kedélyek. Kolom-

posok járják be a falvakat, akik nagyhangú igéretekkel bolondítják a népet. Az izgatás miatt a hangulat olyan fenyegető lett, hogy a főszolgabíró a közbiztonság megőrzése végett katonai karhatalmat kért. Tisza István gróf belügyminiszter intézkedésére a debreczeni 39 ik gyalogezred két százada és egy svadron Vilmos-huszár ment ki Erőmhályfalvára a rend megőrzésére. A gyalogságot a szomázédos falvakban osztották szét, a lovasság Berg kapitány parancsnoksága alatt Erőmhályfalván maradt. A hangulat a fegyveres hatalom előtt elesenedült, de ez nem jelenti azt, hogy a nagyszabású aratósztrájkot csirájában sikerült elfojtani. Ha az érmelléki gazdák nem teljesítik a munkások követelését, akkor minden valószínűség szerint lángba fog borulni az Érmellék vidéke.

— **Öngyilkos uriaszony.** A fővárosi társaságának szomorú szenzációja van. A társaságos életnek egyik feltűnő és ragyogó szépsége öngyilkossági kísérletet követett el. Tornai Gyuláné ez, a festő felesége, aki tegnap este felé, úgy hat óra táján a Hermina-ut harminczöt száma alatt levő lakásán pisztolyt fogott magára. A mellébe akart löni, de a golyó félrecsuszott, s csak a vállát, s a karját érte és így sebe, bár súlyos, szerencsére nem életveszedelemes. A pisztolydurranás zajára hozzátartozói hozzásiettek s hamarosan segítségért, orvosokért futottak. Elhívták Herczel Manó dr. tanárt is, aki konstataulta, hogy a sérülések ugyan súlyosak, de komoly aggodalomra nincs ok. Az öngyilkossági kísérlet oka nagyfokú idegesség volt, ezért akart a szegény szép asszony meghalni. Tornaiék, mint tudni, készülték elutazni innen s az ismert művész néhány hónap előtt kiállítás rendezett, hogy elutazása előtt pénzzé tegye műtárgyait. Tornai Japánba akart utazni, de elhatározásából nem lett semmi, mert kiütött az orosz-japán háború. A szomorú eset híre mindenfelé, ahol Tornaiékat ismerték, őszinte, igaz részvétet kelt.

— **Harcz a rablókkal.** Nagybecskerekli levelezőnk írja, hogy Ferenczfalván rablók törtek be Braun dr. nyugalmazott társulati orvos házába. Braun feleségével, leányával és vejével a hálószobában aludt s a család csak akkor riadt fel álmából, mikor a rablók az öreg orvost megtámadták s fejszével fejbe vágták. Braun veje, valamint a két asszony nem vesztették el bátorságukat, hanem székekkel támadták a rablókat. Ezek eleinte fejszéikkel működtek, de Braunéknak két rablót sikerült úgy fejbe vágni, hogy menten elborította a vér. E közben a megtámadottak nagy zajt csaptak, segítségért kiáltottak, úgy, hogy végtére is a rablók elmenekültek. Braunék valamennyien megsebesültek, de szerencsére egyikük sem veszedelmesen s csak az öreg orvos sebe súlyos. — Azonban a rablók is kikapták a maguk részét, amit az öszetört széklábak véres volta bizonyított. A szomszédok Braunék segítségkiáltásaira besiettek, de a rablók már akkor elmenekültek. A csendőrség széles körben nyomozza a rablókat.

— **Milyen időnk lesz?** Sirius budapesti időjós jövendölése szerint május első felében száraz időnk lesz, kevés esővel, míg a második felében csapadékosabb, helyenkint zivataros esővel; a változó és csapadékos napok a következő napokon: 5, 6, 7, 8, 12, 13, 18, 19, 22, 26, 27 és 29-én. Májusban a napban és holdban erős kitörésű foltok fognak megjelenni, a következő napokon: 5, 7, 12, 22, 27 és 29-én. A megjelölt napokon az idő feltűnően megváltozik, igen felhős lesz, egyes helyeken zivatarokkal, viharokkal és jég-esővel. A többi napokban igen szép és meleg időnk lesz.

— **A legszebb női kézi táskák, pénz-**

szivar- és cigaretta tárczák, kézi bőröndök, kofferak, utazási kellékek, ugyancsak a legcsinosabb menyasszonyi és alkalmi ajándék-tárgyak beszerzésére ajánljuk Menze Henrik újdonságok áruházát, Piac és Szent-Anna utca sarkán. Az olcsó szabott ár minden darab árú kitüntetve.

— **Kossuth szobor leleplezés.** Magyar-Ittében e hó 14 én leleplezik le nagy ünnepélyességgel a polgárság áldozatkészségéből emelt Kossuth Lajos szobrot. Az ünnepélyt a szoborbizottság rendezi, amelynek Jenovay Zoltán és Jenovay Imre a diszelnöke, Bodnár József pedig elnöke. Lakoma és táncmulatság zárja be a válogatott és magas színvonalú műsort: 1. Istenítisztelet dél előtt 9 órakor az ev. ref. templomban. Istenítisztelet után a szobornál: 2. Hymnus Énekli a közönség. 3. Ünnepi megnyitó beszéd. 4. Ünnepi beszéd (leleplezés). Tartja Szabolcska Mihály. 5. Óda Kossuthról. 6. Alkalmi szavaltat. 7. Alkalmi költemény. Szavaltja Csató Gábor. 8. Énekek. 9. Szobor megkoszorúzás. 10. Kossuth-nóta. (Ne sirj, ne sirj...) Énekli a magyar-ittébe vegyeskar. 11. Szobor megkoszorúzás különféle küldöttségek által. 12. Záróbeszéd. 13. Szózat. Énekli a közönség.

x **Meglehet,** hogy a szerencse szeszélyes, de látjuk azt, hogy a szeszélyében következetes. Ragaszkodik azokhoz, akiket kiválasztott. Ime látjuk azt a következetességet, amellyel például az osztályosorsjáték húzásaiban Lukács Vilmos bankházához szegődik. Mintha tudatosan kiválogatná azokat a sorsjegyeket, amelyeket ez a bankház ad el, hogy egy-egy nyereséget juttasson neki. Egy-egy sorsoláson diadallal vonulnak végig a Lukács-féle osztályosorsjegyek vásárlói. És Lukács Vilmos ezt olyan természetesen tartja, hogy nem is csap belőle nagy hűhót. Pedig országgyűlésgé híresztelhetette volna, hogy például a tizenkettedik osztályosorsjáték harmadik húzásán rövid fél óra alatt egy nyolczvan-ezer koronás és egy harmincz ezer koronás nyereséget esett nála vásárolt sorsjegyekre, és igazán eldicsekedhetett volna vele, hogy a most lefolyt tizenharmadik sorsolás utolsó húzásában egy nap hatvan ezer koronás és rögtön rá másnap kétszáz ezer koronás főnyereséget jutott az ő sorsjegyeire. Talán még el se híresztelte, hogy a szerencse következetes kedvezése folytán az ő bankházában eladott osztályosorsjegyek milyen kiválóak. De szétvitték az ő sorsjegyeinek híret maguk a nyerők. Ime a kétszáz ezer koronás főnyereséget nyolczvan egy-egy nyolczad sorsjeggyel nyerték, a hatvan-ezrest pedig ketten egy-egy fél sorsjeggyel. A szerencsés nyerők maguk gondoskodtak róla, hogy a Lukács Vilmos-féle osztályosorsjegyek kitűnő híre elterjedjen. És százával vannak azok, akik a Lukács Vilmos féle bankház sorsjegyei hírenek önkéntes és lelkes terjesztői. Azoknak a nyereségeknek nyerői ők, amelyeket a szerencse az osztályosorsjáték egy-egy húzásán a Lukács-féle kitűnő sorsjegyeknek özőnével juttat. És annak a tételnek tanúi, bizonyítói ők, hogy a szerencse nemcsak szeszélyes, hanem a szeszélyéhez következetesen ragaszkodik is. Amit különben minden ember nap-nap után a hétköznapi életet szemlélvén is tapasztal, s a minek egy-egy dokumentumai szolgálnak a Lukács-féle osztályosorsjegyek.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kaupbejáratánál levő kirakatokban.**

TAVIRATOK.

Jókai állapot.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

Budapest, május 4. Jókai állapota nem javult. Reggel 4 óráig nyugodtan aludt. 4 órakor felébredt, mire dr. Strikker Mór háziorvosa konyakos teát adott neki, amit jóízűen elfogyasztott.

Reggel hat órakor gyenge pir borította Jókai arcát. Háziorvosa megvizsgálta, de javulást nem konstatalt. 7 óra 10 perczkor állapota rosszabbra fordult. Folyton lázas és a hőmérsék 38,1-ről 38,5-re emelkedett.

Orvosai felgyógyulásában egyáltalában nem biznak és csak Isten csodája lesz, ha megmentik.

Tíz és fél órakor bulletint adtak ki Jókai állapotáról.

A bulletin szerint Jókai állapota reménytelen. Korányi professzor 1/12 órakor megvizsgálta Jókait és a kiadott bulletint helyben hagyta.

Délután fél két órakor Jókai állapota valamivel jobbra fordult, azonban ez — az orvosok kijelentése szerint — csak látszólagos. Jókai pár szót beszélt. Orvosának elbeszélte, mit álmodott: Nizzában találkozott Kun László hírneves magyar festőművész-szel, aki egy zsák aranyat adott át neki. Ő a zsák arannyal gyalog jött Budapestre. Azonkívül azt is álmodta, hogy svábhgyi nyaralóját eladta.

Az orvosok véleménye szerint Jókai menthetetlen. A krízis bekövetkezését ma estére várják.

A beteg iránt óriási a részvétel. Külföldről s az ország minden részéből tömegesen érkeznek a táviratok. A beteg ágyánál állandóan ott tartózkodnak Berzeviczy miniszter és Hegedüs Loránt.

Családján és orvosain kívül mást nem engednek a beteg mellé.

A király Jókainál.

Budapest, május 4. Jókai állapota iránt a király rendkívül érdeklődik. Meghagyásából minden félórán jelentést tesznek a királynak Jókai állapotáról.

Tisza miniszterelnök közölte a családdal, hogy a király a délután folyamán meg akarja látogatni Jókait. A látogatás pontos idejét még nem tudják.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

— május 4.

Készáru: —.

Buza májusra	7:84—7:85
„ októberre	7:95—7:96
Rozs októberre	6:57—6:58
Tengeri májusra	5:04—5:05
Tengeri júliusra	5:17—5:18
Rozs májusra	—
Zab áprilisra	—
Zab októberre	5:51—5:52
Felmondattott: 28000 mm. buza, 55000 mm. tengeri, 2000 mm. zab.	

Iparosok ügyei.

Döntvények és rendeletek.

— május 4.

Iparosokat és kereskedőket érdeklő ügyekben egész csomó leirat és elvi határozat érkezett ma Debreczenbe. A fontosabbakat a következőkben közöljük:

A betegsegélyző pénztárak fizetési kötelezettsége. A m. kir. közigazgatási bíróság 3110—903. sz. döntésével kimondta a következőket: Az 1898. évi 21. t. cz. 4. §-a általában kötelezi a betegsegélyző pénztárt, amelynek az ápoló tagja volt, a kórházi ápolási költség viselésére. Nem állapít meg különbséget és a kötelezettség viselése tekintetében sorrendet arra az esetre, ha az ápoló a kórházba történt fölvételekor több pénztárnak is volt igényjogosult tagja. Ebből következik, hogy az ápolási költségért — a törvény korlátai között — mindegyik kötelezett pénztár egyaránt felelős, úgy, hogy azt bármelyiktől egészbe követelheti. Oly esetben pedig, ha valamely tartozás több adóstól, azok mindegyikétől egészben követelhető, a kötelezettség egyetemleges.

Tömeges munkabeszüntetés alkalmával a munkaviszony fennállása, vagy megszűnése és az abból folyó jogkövetkezmények aképp bírálандók el, mintha az egyéni elhatározás és cselekmény, mely a munkaviszonyra kihat, nem a tömeges munkabeszüntetésnek lenne következménye. Keresk. miniszter 1904. márczius hó 30-án 74,684—1903. sz. alatt hozott elvi határozata. Az 1884: XVII. törvényczikkben foglalt ipartörvény a sztrájkot és annak jogkövetkezményeit nem szabályozván, a tömeges munkabeszüntetések a munkaviszonyból származó jogok és kötelezettségek elbírálásánál figyelembe nem jönnek. Ugy a munkaviszony fennállása vagy megszűnése, mint az abból folyó jogkövetkezmények tehát sztrájk esetén is aképp bírálандók el, mintha az egyéni elhatározás és cselekmény, mely a munkaviszonyra kihat, nem a tömeges munkabeszüntetésnek lenne a következménye.

A bizományi ipart üzök a bizományi üzlet minden ágával foglalkozhatnak s így annak megjelölésére, hogy milyen áruknak bizományban való elárucításával kívánnak foglalkozni, nem kötelezhetők. Keresk. min. 1904. márczius 25-én 10,054. sz. alatt hozott elvi határozata. A bizományi ipar természetéből kifolyólag t. i. a bizományi üzlet minden ágát felöleli, miért is az ilyen ipart üzök annak előzetes megjelölésére, hogy milyen áruknak bizományban való elárucításával kívánnak foglalkozni, nem kötelezhetők.

Az iparossegédek erkölcsi magaviselete az elbocsátási bizonyítványban. Az iparossegédek elbocsátási bizonyítványában a segéd erkölcsi magaviseletére vonatkozó megjegyzések csakis a segéd egyenes kivánságára vehetők föl. Keresk. min. 1904. márczius 27-én 17,044. szám alatt hozott elvi határozata.

Más iparos közforgalomban levő gyártmányai utánzatának az illető iparos neve alatt „à la“ megjelöléssel való forgalomba hozatala kihágást képez. Keresk. min. 1904. márczius 15-én 12,134. szám alatt hozott elvi határozata. Azon cselekmény ugyanis, hogy valaki más iparos közforgalomban levő gyártmányainak utánzatát az illető iparos neve alatt „à la“ megjelöléssel, tehát oly felirással, hozzá forgalomba, mely az utánzott gyártmányoknak az eredeti gyártmányokkal való összetévesztésére vezethet, nemcsak az illető iparosnak támaszt jogszolgáltatlan versenyt és károsítja annak üzleti érdekeit, hanem a vevőközönség megtévesztésére alkalmas felírás használatával egyúttal az ipartörvény 58. §-ába ütköző és az idézett szakasz szerint büntetendő kihágási cselekményt is követ el. A megtévesztésre könnyen alkalmas jelzők t. i. olyan üzleti jelzőknek, melyek a tényleges üzleti viszo-

nyoknak és a valóságnak megfelelnek, — éppen a vevőközönség megtévesztésére és az áruk eredetét, minőségét és jóságát illetőleg félrevezetésre alkalmas voltuknál fogva — nem tekinthetők.

A jelszó.

— május 4.

Csizmaszár Illésnek pénze van a takarékpénztárban. Ugy gondolta, hogy ki kell venni, mert már régóta kamatozik. Ő azonban nem tud írast, tehátlan behívta az apját: Öreg Csizmaszár Illést, aki arról nevezetes, hogy végigküzdötte a szabadságharcot, meg némiképpen irástudó is.

Amikor haladtak a postaépület lépcsőjén, odaszólt ifju Illés az apjának:

— Édös apám. Kend irástudó embör. Ha majd kérdöznek: kend feljön helyöttem. Kend ugysis sokat forgolódott az urak között.

Bekrasnyogtak a hivatalba, a beté-osztályhoz.

— Mit kívánnak?

Öreg Csizmaszár Illés előhuzkodta a zsiros betétkönyvecskét a zsebéből.

— Ezt a kis pénzt akarjuk kivönni.

A hivatalnok a könyv átnézése után a betétkönyveknél szokásos jelszót kérdezte.

— Mi a jelszó?

A negyvennyolczas Öreg Csizmaszár Illés szeme felragyogott. Átszellemült arc-zal mondta:

— Élet vagy halál!

A postahivatalnok rámosolygott az öregre.

— Nem az „akkori“ idők jelszavát kérdem. A pénzt milyen jelszó alatt tette be?

— Bizony, kéröm, azt nem tom, mert hogy a pénz nem az enyém, hanem a fiamé. Ű tudja a jelszót.

A hivatalnok ifju Csizmaszár Illést kérdezte.

— Mi a jelszó?

Illés értelmetlenül pislogott.

— Mit tevezik kérdözni?

— Azt kérdem, hogy mi a kend jelszava?

Ifju Illés nézett maga elé. Rábámult a hivatalnokra. Gondolkodni látszott. Egyszerre csak kiderült az arca.

— Tudom mán! Az a: Ha fölülök kis pejlovam hátára! . . .

— A manót! Csak a koresmában a jelszava az kendnek. Én azt kérdem, amit fölirtak ebbe a nagykönyvbe, amikor a pénz betették. Ami arra való, hogy más ki ne vehesse a pénzüket.

Ifju Illés már kezdte érteni, hogy mit akar a hivatalnok megtudni tőlük.

— Konyitok mán hozzá, hogy mit kíván az ur . . . Izé . . . Mi a fenének is hijják . . . Nem tudom mögmondani. Ambátor ugy vélekszök, hogy amikor a pénzt betöttük, vót egy tehenünk. Annak a nevit mondtuk be . . . De a tehenet rég eladtuk, gyütt helyötte sok más, biz' elfelejtöttem a nevit. De az anyjukom ügön csak tudja, mert nagyon szerette azt a tehenet, váltig emlögeti . . .

— Hát kérdezze majd meg a feleségit!

— Mög hát, mög — mondta ifju Illés s mert, hogy a jelszó nem tudatott, kiczamogtak a hivatalból . . .

KÖZGAZDASÁG.

Le a szabad versenynyel.

Lapunk más része foglalkozik De-genfeld gróf amerikai utjával. Ő a magyar református egyház szervezésére ment Amerikába. Amig ő sok nehézségekre akadt nevezetes utján, addig az amerikai

gazdasági rendszer ipari koncentrációja, hajlama a monopóliumra és az ellenségek minden kimélet nélkül való leigázására minden nehézség nélkül utat talál hoz-zánk.

Nem a kitartó szorgalmat, a nagyméretű és jól átgondolt spekulációt tanul-ta el a magyar ipar az amerikaitól, hanem annak kiméletlenségét, a hatalmas-nak a falánk kapzsiságát, éhségét a gyen-gébbre.

A Vegyi Ipar legujabb száma rend-kivül érdekes ismertetésben vázolja azt az igazán amerikai eljárást, ahogy Heidel-berg Tivadar dr. (akinek képzettségéről és rátermetségéről különben a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozik) vegyészeti gyára hogyan iparkodik magának az or-szágból egyeduralmat szerezni. Gyártási ágainak sokaságában már évek előtt fel-vette a kocsikenőcsöt, amelyet eddig ha-zánkban mintegy tizenöt kisebb gyár áll-ított elő. Heidelberg helyzete a nagy tőkénél fogva előnyösebb, nyers anyagot olcsóbban vásárol és hosszabb hitelt képes beszerezni. Ez a fölény javára biztosította a küzdelmet, de Heidelberg Tivadar ezzel nem érte be. A szélrózsa minden irányába mozgósította utazóit és ezeknek marsrutául a mindenáron való eladást adta. A ver-senyt ezáltal a helyes mederből oly irányba terelte, melyet késhegyig menő harcnak szoktunk nevezni és amelynek célja: mindenkit — mást lehetetlenné tenni!

Anyagiakban ez Heidelbergre termé-szetszerűleg nem járt eredménnyel, mert hiszen nemcsak hogy haszon nélkül áru-sította kocsikenőcsét, hanem határozott veszteségre dolgozott és így a küzdelem-nek egyedüli célja az, hogy pusztuljon mindenki más és a helyzet ura maradjon egyedül és kizárólag Heidelberg. Ha pedig majd ez is el fog következni, akkor kez-detét veszi nálunk a kocsikenőcs-monopoli-um, amely most már a közönség rovására fogja az árakat diktálni, ami kárpótlás lesz a háboru okozta veszteségeikért. Hadi-sarcot azonban csak Heidelberg fog szedni, mert a többi időközben annyi vérvesztesé-get szenvedett, hogy belepusztult.

A kocsikenőcs királyság is véren épült fel, mint annyi más monarchia. És szinte halljuk, gazdasági fejlődésünk ez új fázisánál, ellenségeink szavát:

A nagy sikerhez, magyarok gratulá-lunk. (b)

REGÉNYCSARNOK.

A boldogság.

— Francia regény. —

17

De bocsanat, ugy beszélek veled, mint szobatudós s kifejezéseim nevetésesnek tetszhetnek előttd. Hogy röviden fejezzem be e tárgyat, esküszöm, hogy e részben semmi megoldásra nem jutottam és hogy sokban reád is számítnék s folyamodnám felvilágosításért, ha vennéd magadnak a fáradságot más valamiről is beszélni velünk néha, mint a szapulásról vagy, hogy a csir-két hogy adják a vásáron.

— Én, keresztanyám, egyébről nem beszélhetek, mint amihez értek és én nem tudom eléggé a szók értelmét arra, hogy kifejezni birjam mindazt, amit magamban gondolok. Arra idő kellene, mig rendezem

fejében a szavakat... Várjon csak, hadd kísértsem meg!

XII.

Néhány perczig mély hallgatásba merültek mindhárman. Mariánna úgy nézett ki, mint aki számvetéssel foglalkozva fejében több darabból álló nagy számokat ad össze. André asszonyt nem látszék nagyon meglepni ez okoskodásra való törekvés. Egyedül Péter volt bensőleg felizgatva. Alkalmassint nagyon szívére vette azon feladat megoldását, melyet ma reggel forgatott elméjében, megtudni azt, ha Mariánnában a szellemi képesség csak szunynyad-e vagy merőben hiányzik.

Mariánna végre megtörte a csendet s kissé bosszus arcczal szól:

— Nem sikerül, nem bírom kifejezni magamat. Majd máskor kísértsem meg. De nem azt jöttem most öatól kérdezni, ha a tanulás boldogabbá teszi-e az embert; hanem csakis azt akarom megtudni: hogy tanulhatnék-e s művelhetném elmémet a nélkül, hogy falunkból távozzam?

— Az ember — viszonzá Péter — tanulhat bárhol és egészen magára is, csak könyvei legyenek s neked pedig módodban áll azokat megszerezni.

— De tudni kellene, hogy minő könyvek szükségesek; öntre számítottam, hogy kijelölje azokat számomra.

— Az könnyen megtörténhetik, mihelyt te elmondod nekem, hogy miket tudsz és miket nem tudsz még. Atyád tanult ember volt s néhány igen jó könyvet szerzett meg magának. Ő gyakran mondta nekem, hogy te rest vagy s teljességgel nincs hajlamod a tanulásra. Látva gyenge testalkatod, nem akart elvonni a fejtárgó gazdasszonyi dolgok igazításától, melyhez több hajlamot mutatnál.

— És ez most is úgy van — felelt Mariánna. Csak künn járhaszak és gondolatimat a külső dolgokra fordítva rendezhessem, akkor jól érzem magam.

De ha elmélkedem s komolyan kezdek valami felett gondolkodni, azt hiszem, meg kell halnom.

— Akkor gyermekem, maradj olyan-nak, aminő vagy s élj úgy, amint eddig éltél. Nem látom át, miért kellene most új foglalkozást keresned, midőn a férjhez meneteled úgy is eléggé komoly feladatot tűz elődbe.

— Igen, ha férjhez megyek! — viszonzá Mariánna. De ha nem találok férjhez menni, tudnom kell magamat akkor is elfoglalni, ha már idejét multa a szabadbani kalandozás; de ime, a nap is lehanyatlott már: akarja e, hogy sakkozunk, André asszony?

André asszony elfogadta az ajánlatot s Péter, kit minden e nemű játék untatott, künn maradt a kertben s alá s fel járkálva a ház előtt figyelemmel szemlélte Mariánát, ki anyjával ült a szalonban, egy zöld ernyős kis lámpa által halványan megvilágítva, épp oly nyugodtan figyelt játékára, épp annyira igyekezett előnyben lenni s arca épp oly változatlan maradt, mint bármikor.

— Ki tudja — gondoló Péter — nem valamely különös beteges idegesség hervasztotta-e el a benne rejlő szellemi képességet? Sok jeles tehetségű fiatal ember örökre éretlennek marad a szellemi munkásságra szükséges életerő hiánya miatt. A nőknél nem szokták figyelembe venni a szervezet e következetlenségét, azok más irányt követnek, mint a férfiak s más eredményre is jutnak.

(Folyt. köv.)

? Miért ?

nevezik

GAEDICKE

bankházát a legnagyobb

szerencse-gyűjtődének ?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizették ki.

Mert ott a 602.000 kor. jutalmat

Mert ott 3-szor a 400.000 kor. főnyereményt

Mert ott 3-szor a 100.000 „ „

Mert ott 1-szer a 70.000 „ „

Mert ott 4-szer a 60.000 „ „

Mert ott 3-szor a 30.000 „ „

Mert ott 5-ször a 25.000 „ „

Mert ott 10-szer a 20.000 „ „

nyerték és

Mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-dik magyar kir. szab. osztálysorsjáték **május 17. és 18-án** megtartandó húzásához postautalványon vagy utánvét mellett

$\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{1.50}$ sorsjegyeket
12.— 6.— 3.— 1.50 koronáért rendelni

GAEDICKE A. bankházánál

Magyarország legnagyobb szerencse-gyűjtődéje

BUDAPEST, Kossuth-Lajos-utca 11-ik szám.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az összegek postadíjmentes átutalhatása céljából kívánatra szívesen szolgálunk.

Levágando readelölvevél.

GAEDICKE A. urnak

BUDAPEST.

Szíveskedjék czimemre I. osztályu eredeti Magy. kir. szab. osztály-sorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az ellenérték: korona utánvételezendő postautalványon küldöm

Pontos cím { Név
Állás
Lakhely
Utolsó posta

A nem kívánt módoszat törleendő.

Apró hirdetések.

Díja 10 szögig 40 fillér, minden további szög 4 fillér, vastagabb betűkkel n. omtartott szög 4 ar. 8 fillér.

1800 négyszög öl luczerna föld, nyári termésre hasznóberbe kiado. Értekezhetni Postakert 34-ik szám alatt.

Uj mű parkett asztalos műhely.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Csillag-utca 3. szám alatt modern

mű parkett asztalos műhelyt

nyitottam, hol elvállalom mindenemű parkett munkáknak elkészítését a legizlésebb kivitelben, továbbá épület munkákat és malom szereléseket a lehető **legszolidabb árak mellett.** Amidőn a n. é. közönség figyelmét műhelyemre felhívom egyúttal magamat szives jóindulatába ajánlva maradtam

tisztelettel

Reszegi Sándor

épület- és mű parkett asztalos.

Napernyők

szines és fekete,

En-tout-cas-k

Csipke-napernyők

legnagyobb választékban

kaphatók

Bosznay J. és Társa

divatárúházába,

Debreczen, Kossuth-utca 5.

30 év óta **Első minőség.**
Évi készítmény 49 000 kerékp.

Artyegyzék ingyen és bérmentve.
Hillman, Herbert & Cooper,
(The Premier Cycle Co. Ltd.) Coventry (Angol-ország), **EEER I. B. Nürnberg-Haus**

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak
Szent Annai szőlőtelepének

„asztali-bor“

termését megszereztem és azt literenként 30 krajczárért árusítom.

Hekt liter vételénél engedmény.

Állandó raktár különböző hegyi és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

RONCEGNO

közismert és híres

VAS-ARSEN-FÜDŐ.

335 mtr. a tenger színe felett.

Füüdőidény: Május—október. 1 1/2 órányira Trentótól. Vasut: Trento—Roncigno. — Tézene. — (Anémia, Chlorose, Malaria, női betegségek, hörbetegségek, idegbanlaimak, vérszegénység és gyengeség ellen.

↳ Elsőrangú berendezés

Meglepő szép fekvés, körülöve 80,000 négyszögméter nagyságu árnyas ligettől. — Uj berendezésű fény- és villanyfürdők, tökéletes hidegviz gyógyintézet. 200 vendégszoba és szalonnok, villanyvilágítás gyógyforrás viz. Alpesi száraz levegő. Kirándulások központja. Sport. VIII. nemzetközi Lawn-tennis-verseny 2000 k. jutalomdíjjal. Kétszer naponként zenekar. Teljes ellátás 11 koronától főtfele. Felvilágosítást és prospectust bérmentve küld az igazgatóság.

— Az ivó kura egész éven át tart. —

BRAZAY FELE SOSBORSZESZ

NACY ÜVEC
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEC ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
... MELLEKELVE VAN! ...

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. háztulajdonos és lakásbérlo közönséget, hogy **Első debreczeni háziszemét-kiszállító**

vállalatunk

megalakult. Szükségtelen említenünk is talán, hogy vállalatunk olyan hasznos és érdemes intézmény, melyet az említett közönség okvetlenül pártolni fog, annál is inkább, mert eltekintve attól, hogy mind- eddig kénytelenek voltak a lakóházakban kellemetlen és undorító hűzős szemétdombokat, vagy ládákat megtűrni, a mi pedig egészségi szempontból sem volt ajánlatos, az most vállalatunk megalakulásával teljesen nélkülözhetővé vált, mert **havi 20 fillér** csekély díjazás ellenében, minden lakótól reggelenként eltávolítja a szemésszállító kocsi, a naponta egy kis ládaba vagy kosárba összegyűjtöttmestert, melyet az ajtó elé, vagy a kapuba kell helyezni.

Kéretnek ennél fogva azok, kik vállalatunkat igénybe venni óhajtják, hogy e kívánságukról bennünket röviden értesíteni sziveskedjenek levélileg, a kocsik vagy telefon útján, a mielőbbi intézkedés végett. Telepünk a Balogh-féle téglaútnak, 115-ik szám alatt.

Tisztelettel

Balogh és Vértessy,

Telefon szám 218.

A M. KIR.

Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V. KERÜLET, VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM,

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű gőzeséplőkészleteteket, ipari czélokra alkalmas Compound lokomobilokat.

Millenium

fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Kerületi képviselő: HARTSTEIN KÁLMÁN Debreczenben.

Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. 1904.